

ESBOSSOS SOCIALS. ESTRUCTURA SOCIAL DEL PAÍS VALENCIÀ
La Comarca. Associació Divulgativa de Ciències Socials
Dept. Sociologia i Antropologia social, Universitat de València
ISSN 2952-4024, N2:e12

Monogràfic “Valoració de les accions governamentals valencianes per minvar les desigualtats i l’exclusió social”

LA SATISFACCIÓ CIUTADANA AMB EL GOVERN DEL PAÍS VALENCIÀ: EL PAPER DELS FACTORS ECONÒMICS I SOCIALS

Asenjo Pardo, Diego

Barranco Ferriol, Àngela

Carlos Sanz, Roberto

Climent Signes, Josep

González Giménez, Marta

Mínguez Pardo, Paula

Resum

La satisfacció ciutadana és un indicador clau per avaluar la qualitat de la democràcia i la efectivitat de les polítiques públiques, així com per a promoure un major benestar i una major participació ciutadana en la presa de decisions. En la present investigació es pretén analitzar com i en quina mesura influeixen els aspectes econòmics i socials en la satisfacció de la població valenciana amb el seu govern. S’ha partit d’una base teòrica especialment limitada per la falta de investigacions prèvies sobre el tema, per tant, farem èmfasi en la importància de la nostra recerca, amb la finalitat de contribuir en l’augment del coneixement existent al voltant del País Valencià. Pel que fa als dos factors mencionats, s’ha demostrat que quan més a la dreta es situen les persones respecte a la ubicació ideològica i major nivell d’estudis tinguen, menor satisfacció mostraran amb el Govern valencià, afegint en el cas del factor social la influència de l’edat, que segueix la mateixa relació que les dues anteriors. Per últim, a través dels resultats i els treballs estudiats es presenten diverses hipòtesis, que poden donar lloc a interessants investigacions futures relacionades amb la temàtica.

COM CITAR: Asenjo-Pardo, D., Barranco-Ferriol, À., Carlos-Sanz, R., Climent-Signes, J., González-Giménez, M. i Mínguez-Pardo, Paula (2024). La satisfacció ciutadana amb el govern del País Valencià: El paper dels factors econòmics i socials. *Esbossos Socials. Estructura Social del País Valencià*, nº 2, e12.

I. INTRODUCCIÓ

En el present treball busquem conèixer com es relacionen els nivells de satisfacció dels valencians i valencianes amb el govern de la Generalitat Valenciana amb algunes dimensions de l'estructura social. Pretenem posar l'accent de l'anàlisi en els elements que afecten aquesta satisfacció, ja que la nostra hipòtesi més general és que, els factors de caràcter econòmic –com el nivell d'ingressos– i de caràcter social –com la ideologia o l'edat– estan directament relacionats amb l'estimació de la ciutadania cap al seu govern. Així que, al llarg de la investigació aprofundim en diferents hipòtesis.

Les raons per les quals hem triat aquesta temàtica són diverses, i és que la satisfacció ciutadana amb el govern és un tema de gran importància per a la sociologia, ja que afecta directament a la qualitat de vida de la població i a la legitimitat de la democràcia i, a més, pot influir en el nivell de confiança dels individus en les institucions, en la seua participació en la vida política, i en la seua actitud cap a la cooperació amb altres ciutadans. Per la qual cosa, comptat i debatut, és un assumpte de gran significació social.

Un altre aspecte per a considerar és la identificació de bretxes i desigualtats. A través de l'anàlisi de la satisfacció ciutadana segons grups i variables poden identificar-se les fortaleses i febleses del sistema, la qual cosa pot ajudar als líders polítics i/o als encarregats de la presa de decisions a millorar el seu acompliment i a adoptar polítiques més efectives per a abordar les preocupacions dels ciutadans.

D'un altre costat, també justifiquem la nostra elecció sobre la base de l'actualitat, perquè hui dia l'opinió pública és molt rellevant i té major impacte en la presa de decisions polítiques, per la qual cosa és important parar atenció a la satisfacció ciutadana per a mantindre la seua confiança i respondre a les seues expectatives. Finalment, hem aprofitat aquesta oportunitat per a augmentar els sabers existents sobre la política social del País Valencià, ja que, a causa de l'escassetat d'investigacions i estudis previs sobre això, existeix una bretxa de coneixement que ha d'abordar-se.

Per a dur a terme tot això, utilitzem tant dades empíriques com aportacions teòriques. Hem triat cinc variables independents –explicatives–, que considerem que ens poden aportar resultats significatius: l'edat, per a intentar discernir si hi ha diferències d'edat –entre generacions–; el nivell d'ingressos, ja que és possible que hi haja diferències en funció de la classe social a la qual pertanyen les persones enquestades; la ideologia, perquè els valors ideològics determinen notablement la valoració del govern; el nivell d'estudis, amb l'objectiu d'analitzar les possibles diferències existents entre la possessió o no de determinats béns de qualificació; i la grandària del municipi, perquè podria influir en les dinàmiques predominants de satisfacció. Ja n'aprofundim en l'apartat de metodologia, en el qual presentem tots els passos implicats.

En última instància, per a facilitar la comprensió de la investigació, l'article ha sigut estructurat en diversos apartats que segueixen aquesta *Introducció*. A continuació,

presentem un *Marc teòric* en el qual consta la literatura sobre els conceptes centrals per a l'estudi. Seguidament exposem la *Metodologia* utilitzada, és a dir, les tècniques a les quals hem recorregut al llarg del procés. Després, procedim a exposar els *Resultats* obtinguts a través de les dades, per a posteriorment, en un nou apartat, desenvolupar una *Discussió* en la qual els resultats seran interpretats i relacionats amb les hipòtesis. Finalment, formulem les *Conclusions* que ens ha aportat la investigació, la importància que posseeixen en relació amb els nostres objectius, i exposem la rellevància i possibles contribucions de la nostra investigació.

II. MARC TEÒRIC

El marc teòric del nostre treball està delimitat per la falta d'investigacions prèvies pel que fa a la satisfacció amb el govern valencià, sobretot respecte a les variables que ens plantejem analitzar. L'escassa base bibliogràfica amb la qual comptem a l'inici de la nostra investigació, ens ha obligat a buscar la literatura dels conceptes rellevants per a la nostra anàlisi fora de l'àmbit del País Valencià. D'aquesta manera, la cerca de la mateixa s'ha centrat en la investigació de les aportacions teòriques i pràctiques de sociòlegs i politòlegs com ara Inglehart, Putnam o Bourdieu. Cal destacar que, a causa de la gran rellevància amb la qual comptem els aspectes materialistes i postmaterialistes per a la nostra investigació (tal com es veurà més endavant en l'apartat de resultats), hem investigat detingudament com afecten els mateixos a les variables que hem triat per a l'anàlisi, així com què ens diu la literatura sobre aquesta influència o afectació. Sobre aquesta qüestió sí que hem aconseguit trobar treballs previs sobre la realitat valenciana, a través de les investigacions de García i Ariño (1998).

En l'apartat abordem, primer, la literatura sobre la nostra variable dependent, la satisfacció amb el govern; després passem revista a les aportacions sobre les variables explicatives.

II.1. Satisfacció amb el govern

El que ens mostra la literatura investigada sobre la satisfacció amb el govern és que existeixen tres dimensions diferents sobre com tractar la mateixa. En primer lloc, observem la dimensió corresponent a la relació entre l'actuació dels governs i l'opinió pública. Esta dimensió fa especial èmfasi en la confiança amb el govern, la congruència entre les preferències ciutadanes i polítiques i les percepcions existents sobre serveis públics específics (Pharr i Putnam 2018). En segon lloc, la dimensió referent a la capacitat objectiva dels governs per a gestionar de manera eficient els resultats objectius, la qual cosa es tradueix en un mesurament d'eficàcia administrativa (Hatry 2001). Finalment, la dimensió corresponent a la comprovació del rendiment democràtic dels governs i la capacitat de donar resposta a les demandes ciutadanes (Manin, Przeworski, i Stokes 1999).

Pel que fa al nostre treball, considerem que la primera dimensió és la més adequada per a tractar la variable dependent. Això pel fet que té una major relació amb la satisfacció cap al govern per part de la ciutadania, a causa de la congruència entre les demandes ciutadanes i les polítiques públiques realitzades pel govern.

II.2. Valors materialistes i postmaterialistes

Els valors materialistes i postmaterialistes de Inglehart (2000) es revela com a clau per a entendre les preferències polítics. Centrant-nos primer en els materialistes, tenen relació amb les condicions materials de desenvolupament vital: els reptes demogràfics com per exemple l'envelliment i l'emigració, el foment de la indústria –i per tant de l'ocupació–, el control dels incendis forestals –que permet que no es cremen els camps de cultiu o fins i tot les llars– o la seguretat econòmica, entre altres. Per la seua part, en el sentit donat per Inglehart (2000) sobre els valors postmaterialistes, després de la consecució d'una suposada seguretat en les condicions de vida de caràcter material –com el desenvolupament econòmic i l'ocupació–, els individus tendeixen a donar major importància a valors postmaterials, com per exemple l'oci, els serveis socials, els serveis de salut facilitats per les institucions governamentals, etc.

Aquest procés de canvi des dels valors materialistes cap als valors postmaterialistes es coneix com *la revolució silenciosa*. Es tracta d'un canvi de cultura materialista, on la prioritat resideix en la seguretat personal i econòmica –com hem pogut veure anteriorment– a una cultura postmaterialista pròpia de l'era de la postmodernitat, on la prioritat se situa en la consecució d'una seguretat referent a les necessitats socials i d'autorealització (García i Ariño 1998).

II.3. L'edat

Pel que respecta a la variable *edat* és determinant, en relació amb els valors materialistes i postmaterialistes, la idea de la *hipòtesi d'escassetat*, sobre la qual les generacions que han passat determinats períodes de dificultat, pel que fa a la seguretat personal i econòmica, presenten una major preocupació pels valors de tall més materialista, mentre que les generacions que s'han socialitzat en un període d'auge econòmic ho fan pels valors postmaterialistes (Inglehart 2005). En el cas de la societat valenciana, la posició d'edat sobre aquests valors està estretament relacionada amb la situació espanyola en general, a causa de la guerra civil i la posterior postguerra que va assolir a la totalitat de l'Estat espanyol. D'aquesta manera, tal com expliquen García i Ariño (1998), els joves valencians que no han viscut una situació de pobresa econòmica i inseguretat personal, presenten una major preocupació per valors d'autorealització personal i necessitats socials – postmaterialistes– que les persones majors que han viscut aquesta situació d'escassetat material.

Pel que fa a la significació de l'edat, la literatura ens diu que aquesta és rellevant a l'hora d'explicar la satisfacció amb les polítiques públiques referides a l'educació i al sistema de sanitat públiques en tot l'Estat espanyol –inclòs el País Valencià–. A més, aquesta significació tindria una forma còncaua, amb els més majors i els més joves com els que més es preocupen per aquestes polítiques (Díaz Pulido, Pino Matute, i Palop 2012).

II.4. L'autoubicació ideològica i la satisfacció amb el govern

L'escala d'autoubicació ideològica fa referència a la posició subjectiva per part dels individus dins de l'espectre polític d'esquerra i dreta. Aquesta escala sol mesurar-se de l'1 al 10, amb l'1 com la posició referent a les ideologies més a l'esquerra de l'espectre polític, i el 10 les posicions més a la dreta. Així, en l'1 solen situar-se les posicions anarquistes d'esquerres –no anarcocapitalistes–, mentre que en el 10 es troben les ideologies afins al règim nazi i/o feixista.

Pel que respecta a la capacitat explicativa que té la ideologia sobre la satisfacció ciutadana amb el govern, «[l]a investigació recent ve demostrant la presència d'un vincle empíric entre la qualitat percebuda dels serveis locals i la intenció de conducta favorable al titular del govern local» (Rodríguez i Romero 2012:719). D'aquesta manera, segons aquesta investigació de Rodríguez i Romero, la ideologia pot afectar la satisfacció del govern per part de la ciutadania de dues formes diferents. D'una banda, mitjançant el biaix del judici de qualitat, pel qual el compromís ideològic amb el partit en el govern podria distorsionar el judici de qualitat sobre els serveis locals. Podríem esperar que les persones més pròximes a la posició ideològica del titular del govern jutjaren amb més benevolència l'acció administrativa local. D'altra banda, la ideologia podria servir d'efecte atenuant o amplificador a l'hora de valorar les polítiques públiques realitzades pel govern, això a pesar que no hi haja hagut un biaix en la percepció.

II.5. El nivell d'ingressos i la satisfacció amb el govern

Sobre el nivell d'ingressos i la seua influència respecte a la satisfacció ciutadana amb el govern cal dir que no hi ha una literatura clara, sinó que sol usar-se la classe social com a referent per a una anàlisi d'aquest tipus. Malgrat això, i en relació amb els valors materialistes i postmaterialistes, Ariño (2018) fa referència al fet que en períodes de crisi –com la Gran Recessió de 2008–, la societat en el seu conjunt tendeix a revalorar la cultura materialista. Això perquè veu amenaçada la seua seguretat econòmica. D'aquesta manera, pot considerar-se que en tindre una menor capacitat econòmica, la ciutadania pot valorar més negativament al govern durant el moment o esclat de la crisi. No obstant això, el que ens diu la literatura és que el nivell d'ingressos no presenta massa rellevància pel que fa a la satisfacció de les polítiques públiques adoptades i, per tant, del govern, la qual cosa dota novament d'un pes més important a la qüestió d'autoubicació ideològica (Díaz Pulido et al. 2012).

II.6. El nivell d'estudis i el capital cultural

Per a finalitzar amb el marc teòric, hem de tractar també la literatura referent al nivell d'estudis. El nivell educatiu té una àmplia connexió amb el concepte de capital cultural de Bourdieu (1997), el significat del qual fa referència a les formes de coneixement, educació, habilitats, i avantatges que té una persona i que li donen un estatus més alt dins de la societat. A priori, com més capital cultural més crític podrà ser l'individu, la qual cosa possibilitaria una visió més crítica sobre la consecució de les polítiques públiques per part del govern. El que ens diu la literatura sobre això és que el nivell d'estudis pot arribar a ser significatiu en la valoració d'alguns tipus de polítiques públiques, com les referents a l'educació pública, però no en unes altres, com en el cas de les sanitàries (Díaz Pulido *et al.* 2012).

III. METODOLOGIA, TÈCNiques D'ANÀLISI I RESULTATS

A continuació, explicarem tant la metodologia i les tècniques d'anàlisi que hem utilitzat com els resultats que aquestes ens han proporcionat. De manera que servisquen de base per a entrar en ells en profunditat en una discussió posterior.

III.1. Metodologia

Per a mesurar i analitzar la satisfacció que manifesten els ciutadans amb el govern del País Valencià, hem utilitzat les dades de la macroenquesta del CIS sobre tendències del vot autonòmic, publicada el 17 de novembre de 2022, amb el número 3386. En aquesta enquesta es treballa amb dades de les Comunitats Autònomes amb eleccions al maig, per la qual cosa hem aïllat les dades del País Valencià per a treballar amb ells. El que ens deixa amb una mostra de 994 entrevistes amb un error estimat del 3,2%.

En concret, les variables dependents utilitzades han sigut les que es despleguen en la pregunta 6 –Li llegiré una sèrie d'aspectes relacionats amb la seua comunitat autònoma, pot indicar-me el seu grau de satisfacció amb aquests aspectes en l'actualitat? –, que conté 13 elements; i la pregunta 8 –En general, en quina mesura està Vosté satisfet/a amb la gestió realitzada pel Govern de la seua comunitat autònoma?–. Això ens deixa amb 14 elements que mesuren la satisfacció ciutadana, tant de manera general com específica en les polítiques que l'enquesta ha tingut en compte.

Per a tractar amb els components de les nostres variables hem realitzat una anàlisi factorial per a simplificar-los entorn de patrons comuns. Aquesta decisió ens sembla adequada per la dificultat de treballar les nostres 14 variables amb un model sense simplificar i pels bons resultats obtinguts en les proves de KMO i de Bartlett, que demostren l'adequació de la reducció de dimensions en aquest cas. Com a resultat, hem obtingut 2 factors, amb una capacitat explicativa del 59,1% de les variables originals.

Aquests dos factors són els que es mostren a la taula 1, amb els seus components ordenats sobre la base de la importància que tenen per a explicar-los.

Taula 1: Components de l'anàlisi factorial

Factor 1		Factor 2	
Salut i serveis sanitaris	,849	Control d'incendis forestals	,822
Educació i centres educatius	,781	Suport al medi rural	,745
Serveis socials	,694	Gestió dels reptes demogràfics	,671
Gestió realitzada pel Govern	,678	Foment de la indústria	,652
Oferta d'oci, cultura i esport	,622	Promoció turística	,631
Facilitat per a trobar un treball	,617	Seguretat ciutadana	,544
Facilitat per a emprendre un negoci	,591	Gestió realitzada pel Govern	,461
Seguretat ciutadana	,540	Facilitat per a emprendre un negoci	,452
Foment de la indústria	,440	Facilitat per a trobar un treball	,381
Facilitat per a trobar un habitatge a un preu assequible	,426	Oferta d'oci, cultura i esport	,347
Gestió dels reptes demogràfics	,395	Serveis socials	,325
Suport al medi rural	,360	Educació i centres educatius	,324

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la macroenquesta sobre tendències en vot autonòmic (CIS, 2022)

El primer factor que obtenim es caracteritza per la importància que tenen en la seua composició els serveis públics, alguna cosa que esperàvem que resultara important en la valoració del Govern per ser les seues àrees de gestió directes. El següent component en importància és la pròpia valoració del Govern, al que li segueixen l'oferta cultural i les facilitats existents per a emprendre un negoci o trobar treball, la qual cosa podem relacionar amb l'autorealització personal. Aquestes prioritats són el que, segons Inglehart (2000), podem esperar d'una societat postmaterialista, les preocupacions de la qual s'orienten cap a la política i les oportunitats individuals. Per tant, a partir d'ací considerarem a aquest factor 1 com a *preocupacions postmaterials*.

D'altra banda, tenim un factor 2 en el qual els components principals remetent a la ruralitat –suport al medi rural i control d'incendis–, a la qüestió demogràfica i a les condicions materials existents –el foment de la indústria i el turisme, així com la seguretat ciutadana–. Aquestes prioritats s'emmarquen dins de la preocupació per la seguretat econòmica del País Valencià i per problemes socials que poden posar en risc les condicions de vida, com són els reptes demogràfics i la situació de les zones rurals. D'acord amb el nostre enfocament, considerarem que aquest factor 2 fa referència a les *preocupacions de caràcter material*, en contrast amb el factor 1.

Aquests dos factors són les variables dependents del nostre treball, que hem posat en relació amb altres cinc variables que podien, segons el marc teòric, tindre capacitat explicativa. Per a la selecció de variables independents hem tingut en compte representar diferents àmbits que puguen ser explicatius: en l'àmbit polític, la ideologia; en l'àmbit econòmic, el nivell d'ingressos de la llar; i, en l'àmbit cultural, el nivell d'estudis. Les hipòtesis són que els tres nivells podien ser significatius a l'hora d'explicar els factors. Ideològicament, esperem trobar que la ciutadania és més crítica amb governs menys afins. Pel que fa al nivell d'estudis, que un major capital cultural es tradueix en major crítica –i menor satisfacció– amb el govern. I, segons el nivell econòmic, que les persones amb menors ingressos podrien tindre una menor satisfacció associada a una major preocupació per la seua situació, o inclinar-se cap a valors més materials. Finalment, afegim les variables d'edat i grandària del municipi en relació a l'observat en el materialista (factor 2): per la relació que la primera té amb els valors materials i les preocupacions orientades cap a la ruralitat, mesurada per la segona. D'elles esperem trobar en els majors i els habitants rurals una menor satisfacció, associada a una major preocupació i crítica per aquests aspectes.

III.2. Resultats de relació

Per a l'anàlisi de la relació de les variables independents amb els factors, hem realitzat dues regressions lineals múltiples pel mètode d'escalament, per a així identificar les variables en ordre de significació. S'han introduït al model totes variables independents, i el mètode ha anat seleccionant, en passos, quines són les significatives per explicar la satisfacció amb les polítiques postmaterialistes o materialistes.

Taula 2: Regressió lineal del factor 1: postmaterialisme

	Model	Coeficients no estandaritzats		Coeficients estandaritzats	t	Sig.
		B	Desv. Error	Beta		
1	(Constant)	,669	,081		8,206	,000
	Escala d'autoubicació ideològica (1-10)	-,134	,015	-,320	-9,026	,000
2	(Constant)	1,098	,163		6,721	,000
	Escala d'autoubicació ideològica (1-10)	-,137	,015	-,327	-9,259	,000
	Nivell d'estudis aconseguit	-,097	,032	-,107	-3,024	,003

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la macroenquesta sobre tendències en vot autonòmic (CIS, 2022)

En el factor 1, el del postmaterialisme, els resultats indiquen que només dos de les variables independents proposades són significatives: la ideologia i el nivell d'estudis. Ambdues tenen un signe negatiu, per la qual cosa existeix una major satisfacció amb les

polítiques i el govern valencià com més a l'esquerra se situa una persona en l'espectre polític, així com quant menor nivell d'estudis posseeix. L'edat, el nivell d'ingressos i la grandària del municipi són excloses per no ser significatives. En aquest model, s'obté una R quadrada ajustada del 0,11: així que el model proposat explica un 11% de la satisfacció entorn de les preocupacions amb un caràcter més postmaterial. No obstant això, cal tindre en compte que l'anàlisi escalonada mostra un R quadrat ajustat de 0,10 per a la ideologia, atorgant-li una importància explicativa majoritària, cosa que hem de tindre en compte.

Taula 3: Regressió lineal del factor 2

	Model	Coeficients no estandaritzats		Coeficients estandaritzats	t	Sig.
		B	Desv. Error	Beta		
1	(Constant)	,661	,120		5,493	,000
	Edat de la persona entrevistada	-,013	,002	-,206	-5,624	,000
2	(Constant)	,965	,135		7,142	,000
	Edat de la persona entrevistada	-,012	,002	-,190	-5,236	,000
	Escala d'autoubicació ideològica (1-10)	-,072	,015	-,170	-4,692	,000
3	(Constant)	1,474	,214		6,905	,000
	Edat de la persona entrevistada	-,013	,002	-,209	-5,718	,000
	Escala d'autoubicació ideològica (1-10)	-,074	,015	-,176	-4,870	,000
	Nivell d'estudis aconseguit	-,102	,033	-,112	-3,068	,002

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la macroenquesta sobre tendències en vot autonòmic (CIS, 2022)

Per al factor 2, el de la satisfacció amb les polítiques materialistes, amb el mateix tipus d'anàlisi, els resultats difereixen. El mateix model obté un R quadrat ajustat menor: del 0,08. No obstant això, s'afegeix una nova variable amb capacitat explicativa: l'edat. Igual que la ideologia i el nivell d'estudis, que mantenen la seua presència significativa, l'edat té signe negatiu, la qual cosa indica que les persones més majors estan menys satisfetes amb les polítiques dutes a terme pel govern valencià. Aquesta variable és la que major capacitat explicativa posseeix –amb un R quadrat ajustat de 0,041 per separat– i marca la diferència entre els dos factors estudiats.

Com a resum, trobem que la satisfacció amb el Govern, mesurada a partir de dues variables –els nostres factors–, es pot explicar principalment per la ideologia política i, en menor mesura, pel nivell d'estudis. A més, trobem una diferència important en la importància explicativa de l'edat, que ens fa pensar que en les preocupacions de tall més

materialista que componen el factor 2 existeix una fractura entre generacions que no existeix en el factor 1. Finalment, el nivell d'ingressos no apareix com a significatiu, igual que la grandària del municipi, per la qual cosa no els podem considerar com a explicatius de la satisfacció existent. Aquesta sembla estar relacionada amb fractures socials i, especialment, amb els valors polítics dels ciutadans.

IV. DISCUSSIÓ DE RESULTATS

La formulació d'aquests dos factors, establida a partir de les teories dels valors postmaterials i materials, s'ha posat en relació amb quatre variables explicatives presentades, pertanyents a camps de relació social diferents: l'edat (demogràfic), l'autopercepció ideològica (polític), el nivell d'estudis (cultural), i els ingressos de la llar (econòmics).

En quant a l'anàlisi del primer factor, de satisfacció amb polítiques relacionades amb valors postmaterials, només dos de les variables independents són significatives: ideologia i nivell d'estudis. Recordem que la que major significació té és la primera, i també que ambdues tenen un signe negatiu. De nou, açò es tradueix en què quant més a la dreta s'autobiqua la persona entrevistada i quan major siga el seu nivell d'estudis, menys satisfacció sentirà amb les polítiques postmaterials del govern.

La predisposició esbiaixada a jutjar més críticament la qualitat de les accions polítiques d'un partit de diferent ideologia a la pròpia, ja era una qüestió que han tractat autors com Brown i Coulter (1983), i més recentment González i Carreras (2011). El biaix de judici de qualitat encaixa si tenim en compte que en la data en què es va realitzar l'enquesta de la qual s'extreuen les dades, novembre de 2022, el *Pacte del Botànic*, govern del moment, s'autosituava a l'esquerra de l'espectre polític. No obstant açò, també es podrien trobar enllaços entre la qualitat percebuda de les accions polítiques i la decisió política del ciutadà des de l'explicació contrària: és a dir, entenent que aquest judici de qualitat és orgànic i que és el que interferirà en la ideologia de l'entrevistat (Carreras y González, 2011). La insatisfacció cap a les mesures polítiques postmaterials hauria provocat el desplaçament a la dreta en l'autobiquació ideològica de les persones entrevistades, que ja partien prèviament d'un grup ideològic concret. Cabria estudiar aquesta qüestió de forma més rigorosa i profunda per poder afirmar quin dels arguments és més veraç

En quant al nivell d'estudis, que es relaciona amb més insatisfacció al govern quan el nivell és major, és una variable que pot implicar la presència d'una capacitat crítica més refinada a causa d'un major capital cultural, donada per una classe social mitjana o alta amb més nivell d'ingressos i que possibilita l'obtenció d'estudis superiors (Bourdieu 2008). Estudis com el de Pedro López-Roldán y Sandra Fachelli (2022) relacionen el nivell d'estudis amb la classe social, i assenyalen com la influència de la classe social d'origen actua en el nivell d'estudis que s'adquireix, en l'ocupació, i per tant en el salari, que respon finalment al

nivell d'ingressos, però al no trobar significança en el valor d'ingressos de la llar, pot ser aquesta capacitat crítica es dega a l'entorn social i als estudis cursats sense involucrar l'economia concreta de les famílies o individus.

Pel que fa al factor 2, els components principals que el formen són: la gestió d'incendis forestals, el suport al medi rural, els reptes demogràfics, la indústria, el turisme, la seguretat..., als qual ens referirem com a preocupacions materials. Així, trobem que hi ha tres variables independents significatives: l'edat, l'escala d'autoubicació ideològica i el nivell d'estudis. D'entre aquestes cal destacar l'edat, ja que és la més explicativa, i la que estableix una diferència amb el factor 1, al no estar present en aquest primer, fet que comentarem posteriorment.

Respecte a l'escala d'autoubicació ideològica, trobem com a hipòtesi explicativa la relació que s'estableix entre la ideologia de la persona entrevistada i la del el govern valencià. Com aquest en l'actualitat s'autositua a l'esquerra del panorama polític espanyol, ocorre que quan s'entrevista a persones amb una ideologia oposada mostren insatisfacció amb les seues polítiques, ja que existeix una predisposició a jutjar més críticament la qualitat de les accions polítiques d'un partit de diferent ideologia a la pròpia, com destaquen autors com Brown i Coulter (1983) o Carreras i González (2011).

En quant al nivell d'estudis és una variable que pot influir en la valoració sobre el govern, en proporcionar a les persones amb més estudis una major capacitat d'anàlisi, una comprensió més profunda dels assumptes polítics i un major accés a la informació. Açò, dona lloc, també, a una major capacitat crítica, la qual es basa principalment en el capital cultural que cada persona poseeix. Un major nivell d'estudis proporciona també un millor salari, però malgrat això no s'ha trobat ninguna relació entre la satisfacció amb el Govern i el nivell d'ingressos (quarta variable independent), fet que crida la atenció.

Per últim, és necessari parlar de la variable de l'edat, que constitueix la principal diferència entre el Factor 2 i el Factor 1, ja que resulta significativa en els factors materials, però no en els postmaterials. Basant-nos en els resultats aportats per la nostra anàlisi, a una major edat és conseqüent una valoració més negativa de les polítiques públiques efectuades en relació als valors materials. Fet que es pot deure a diverses hipòtesi que exposem a continuació.

En els últims anys, hi ha hagut un creixent interès en la política per part de les persones majors en moltes parts del món. Aquest augment es pot atribuir a diversos factors i té nombroses implicacions significatives en el panorama polític, així com en la nostra problemàtica. En primer lloc, cal mencionar que l'envelliment de la població és un fenomen global. Amb l'avanç de la medicina i el benestar general, les persones viuen més temps, cosa que significa que hi ha una proporció cada vegada major de persones majors en la societat. A mesura que aquesta cohort demogràfica creix en nombre, també augmenta la seua influència i poder polític. A més, les persones majors solen tindre més

temps lliure disponible en comparació amb altres grups d'edat. Això els brinda l'oportunitat de participar més activament en la política i de dedicar temps a assumptes públics, poden unir-se a organitzacions polítiques, participar en protestes, fer campanyes, votar en eleccions, etc. La qual cosa els permet tindre una veu més forta en l'arena política. Un altre element important és que les persones majors sovint tenen una major consciència dels problemes socials i polítics. Han viscut prou com per a presenciar canvis significatius en la societat, i tenen una rica experiència acumulada al llarg dels anys. Aquests fets els brinda una perspectiva única i una comprensió més profunda dels problemes polítics i socials. Com a resultat, poden tindre opinions i valors polítics més arrelats, la qual cosa els impulsa a participar activament en la política per a promoure les seues idees i protegir els seus interessos. Per últim, cal mencionar que les polítiques governamentals i els programes socials també poden jugar un paper important en l'augment de l'interès polític entre les persones majors. Les decisions polítiques en àrees com l'atenció mèdica, les pensions i els drets dels jubilats afecten directament aquest grup d'edat. Per tant, és natural que estiguen més involucrats i atents a les polítiques que poden tindre un impacte significatiu en la seua qualitat de vida, ja siga generant beneficis o descontent.

D'altra banda, hem pogut trobar que la importància de les zones rurals actua com a hipòtesi explicativa d'aquesta relació entre la satisfacció amb el govern i l'edat. En primer lloc, cal establir una relació directa entre les zones rurals i el Factor 2, que correspon als valors materialistes. En segon lloc, amb les zones rurals i la variable més significativa, que és en aquest cas l'edat, ja que les zones rurals a Espanya estan notablement envellides. L'abandonament polític de les zones rurals té un impacte significatiu en la visió negativa que les persones que hi habiten tenen sobre la política, i per tant en la satisfacció amb el govern. Eixe abandonament es refereix a la falta d'atenció, inversió i polítiques específiques dirigides a les necessitats i preocupacions de les comunitats rurals per part dels governs i les institucions. A mesura que les persones envelleixen, enfronten desafiaments únics relacionats amb l'atenció mèdica, el benestar econòmic i la qualitat de vida. No obstant això, aquestes necessitats específiques sovint no reben l'atenció adequada en les polítiques i programes governamentals. Quan les zones rurals són ignorades o subateses en termes de serveis bàsics, infraestructura, desenvolupament econòmic i oportunitats, les persones que viuen en aquestes àrees poden percebre que els polítics i els governs no es preocupen pel seu benestar i desenvolupament. Açò, junt a la falta de serveis bàsics, com atenció mèdica de qualitat, educació adequada, accés a aigua potable i sanejament, infraestructures de transport i telecomunicacions, etc. pot fer que els habitants de les zones rurals senten que les seues necessitats no són tingudes en compte pels responsables de la presa de decisions. Això pot generar un sentiment de greuge comparatiu a partir de la de desigualtat, la frustració i poca satisfacció amb les mesures polítiques que els líders polítics duen a terme. Aquest abandonament polític pot conduir també a una falta d'oportunitats econòmiques, ja que l'escassetat d'ocupacions decents i ben remunerades en aquestes àrees fa que els residents rurals se senten

estancats i sense perspectives de progrés. Finalment, l'absència de representació política adequada també contribueix a una pitjor satisfacció política en les zones rurals. Quan les veus i les preocupacions específiques d'aquestes comunitats no són tingudes en compte en els processos de presa de decisions, la població rural pot sentir-se exclosa i desatesa; i provocar desconfiança i apatia cap als polítics i els partits polítics, ja que es percep que els interessos de la comunitat rural no estan representats a l'esfera política.

V. CONCLUSIÓ

No podem concloure aquesta recerca sense fer una darrera valoració general dels resultats, amb una petita reflexió i comparació amb els objectius proposats a l'inici de la investigació. Anem a considerar el grau d'acompliment dels objectius, les finalitats i la rellevància dels resultats per a aquestes. A més, aprofundirem en les diverses contribucions significatives derivades d'aquesta recerca i com poden ser útils per al futur i per a altres treballs semblants.

V.1. Valoració sobre els resultats: acompliment de la hipòtesi i els objectius

Pel que fa al grau d'acompliment dels objectius proposats, podem dir, així i tot de l'ambigüitat de la qüestió, que els resultats han estat determinants per donar sentit a allò que ens hem proposat indagar. Els resultats obtinguts en la nostra recerca han permès assolir els objectius plantejats de manera efectiva, ja que les seves aportacions han estat significatives. La hipòtesi general es basava en la relació entre els factors econòmics i socials i l'estimació de la ciutadania cap al govern i, un cop obtinguts, interpretats i relacionats, podem confirmar-la, encara que només parcialment, ja que els factors que incideixen són principalment socials, però no econòmics.

Per contextualitzar els resultats, podem dir que en el Factor 1 –satisfacció amb les polítiques relacionades amb valors postmaterialistes– hi trobem diferències. Principalment són les ideològiques les més importants, encara que el nivell d'estudis també és influent. Per altra banda, al Factor 2 –satisfacció amb les polítiques relacionades amb valors materialistes–, és l'edat la variable més explicativa, encara que el nivell d'estudis i l'escala ideològica també han resultat ser significatius. Per contra, seguint els resultats obtinguts, ni el nivell d'ingressos ni la grandària del municipi són variables rellevants en cap dels dos factors. En definitiva, podem concloure que la percepció negativa davant el Govern està associada a les persones amb tendències ideològiques cap a la dreta, amb més nivell d'estudis i major edat.

V.2. Rellevància de la recerca i possibles contribucions

La nostra investigació sobre la satisfacció ciutadana amb el govern i les seves polítiques suposa una aportació al coneixement disponible sobre el País Valencià, que ha contribuït a omplir un buit en la literatura existent. Per això, podria resultar rellevant per a futures

investigacions relacionades amb aquest assumpte. Seria interessant que el nostre estudi incite a la generació de noves idees, és a dir, que altres investigadors la prenguen com a font d'inspiració per desenvolupar les seves pròpies investigacions i així enriquir la iniciativa sobre les indagacions del País Valencià.

Podrien fer servir el nostre article de múltiples maneres, per exemple, com a part de la revisió teòrica, ja que proporciona un marc conceptual i antecedents rellevants sobre el tema d'estudi. També com a guia metodològica, ja que la nostra explicació detallada de les tècniques que hem emprat, els podria ajudar a crear el seu propi disseny metodològic. Finalment, el podrien utilitzar com a punt de comparació per contrastar els seus propis resultats o enfocaments i ampliar més el cos de coneixements existent.

Amb aquesta base, podrien fer-se en un futur més investigacions significatives amb diferents estratègies i enfocaments. Per exemple, un suggeriment seria accentuar el caràcter qualitatiu de la recerca, és a dir, a més de les enquestes i els mesuraments quantitius de la satisfacció ciutadana, podrien afegir-se entrevistes en profunditat i/o grups de discussió per obtenir unes avaluacions més contextualitzades. Així mateix, concretar l'objecte d'estudi és també una bona opció per a una nova anàlisi; en lloc de generalitzar l'estimació cap al govern i les seves polítiques, centrar-se en una àrea de política específica proporcionaria una visió més detallada sobre els aspectes específics que requereixen actuació. Com a exemple proposem analitzar la política pública del govern valencià en matèria d'educació, avaluant la satisfacció dels ciutadans en relació a aspectes com la qualitat de l'educació, l'accés a aquesta, l'equitat en la distribució de recursos i l'efectivitat dels programes de suport.

Com a última indagació que caldria fer, recomanem que, en lloc de fer una anàlisi puntual de la satisfacció ciutadana, es podria fer en sèries temporals per examinar les tendències i canvis en la satisfacció al llarg del temps. Això permetria identificar patrons, factors influents i esdeveniments claus que puguen haver impactat la comoditat ciutadana amb el govern de la Generalitat.

Totes aquestes aportacions que insinuem, s'ajusten perfectament al nostre estudi, ja que tracten la mateixa temàtica però exploren diferents aspectes. El resultat seria una ampliació del marc temporal, un aprofundiment en àrees específiques, una anàlisi comparativa, un augment de la mostra i un llarg etcètera.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Ariño Villarroya, Antonio. 2018. «Los valores en la Comunitat Valenciana». Pp. 433-67 en *La sociedad valenciana en transformación (1975-2025)*, 2018, ISBN 9788491343516, págs. 433-467. Institució Alfons el Magnànim.
- García Ferrando, Manuel & Antonio Ariño Villarroya. 1998. «Posmaterialismo e identidad colectiva en la Comunidad Valenciana». *Revista valenciana d'estudis autonòmics*, (24): 49-68.
- Bourdieu, Pierre. 1997. *Capital cultural, escuela y espacio social*. Siglo XXI.

- Brown, Karin y Phillip B Coulter. (1983). «Subjective and Objective Measures of Police Service Delivery». *Public Administration Review*, 43 (1), 50-58.
- Carreras, Enrique y Benjamín González (2011). «La evaluación ciudadana de la Administración Local: “La escala multidimensional jerárquica” como instrumento para medir la calidad de los Servicios Locales». *Papers: Revista de Sociología*, 97: 719-749
- CIS (2022) . «Macroencuesta sobre tendencias en voto autonómico». Estudi nº 3386. Disponible a https://www.cis.es/cis/opencm/ES/2_bancodatos/estudios/ver.jsp?estudio=14674&cuestionario=17674&muestra=25451
- Díaz Pulido, José Manuel, Eloísa del Pino Matute, y Pau Palop. 2012. «Los determinantes de la satisfacción con las políticas de bienestar del Estado autonómico». *REIS: Revista Española de Investigaciones Sociológicas* (139):45-84.
- González Rodríguez, Benjamín, y Enrique Carreras Romero. 2012. «Los límites de la lealtad ideológica en la evaluación ciudadana del “performance” administrativo local». *Papers. Revista de Sociología* 97(4):719-49. doi: 10.5565/rev/papers/v97n4.359.
- Hatry, H. 2001. «What Types of Performance Information Should Be Tracked?», en D.Forsythe (ed.), *Quicker Better Cheaper: Managing Performance in American Government*. Albany: Rockefeller Institute Press
- Inglehart, Ronald. 2000. «Globalization and postmodern values». *The Washington Quarterly* 23(1):215-28. doi: 10.1162/016366000560665.
- Inglehart, Ronald. 2005. *Christian Welzel Modernization, Cultural Change, and Democracy The Human Development Sequence*. Cambridge: Cambridge University Press.
- López-Roldán, Pedro, y Sandra Fachelli. 2022. «La influencia de la educación y de la experiencia laboral en la movilidad social: estudio de las cohortes nacidas entre 1926 y 1981 en España». *REIS: Revista Española de Investigaciones Sociológicas* (179):79-102.
- Manin, Bernard, Adam Przeworski, y Susan C. Stokes. 1999. «Elections and Representation». Pp. 29-54 en *Democracy, Accountability, and Representation*. Cambridge University Press.
- Pharr, Susan J., y Robert D. Putnam. 2018. *Disaffected Democracies: What’s Troubling the Trilateral Countries?* Princeton: Princeton University Press.